

Prefatio i libz de consolatione philosophie.

Boecij Romani et

oratoris celeberrimi libri de consolatione philosophie. 7 commentarius super eisdem Incipit feliciter.

Philoso-

phie seruias oportet tibi contingat vera libertas. Hec sunt verba Senecae octava epistola ad Lucillum. Quia vocari philosophia scientiarum veritatis re-

de se habet. ex secundo metaphysice. Et philosophia affert delectationes mirabiles firmitate et puritate ex. x. ethicorum. Et multis visa est philosophia reamirabilis et diuina. ex de celorum mundi. Aristoteles. Item quod nulla scientia similis est philosophie que clarificat animam et facit delectari eam in hoc seculo in perfectione et rectitudine. ex libro de potentia et morte. Et philosophia trahit hominem ab obscuritate ignorantie ad scientiam. a tenebris stulticie ad lucem sapientie et ad claritatem intellectus. ex eodem libro. Aristoteles. Item quod philosophia a superstitione liberat: metu mortis non perturbat. secundum Lucillum in libro de finibus bonorum et malorum. Ideo Seneca has et similes delectationes et effectus laudabiles philosophie aduertens hortatur nos ad seruitium philosophie in propositione apposita sic dicens. Philosophie seruias oportet. Que quidem propositio potest probari multis rationibus.

Primo sic. Illi oportet seruire per cuius fuerit homini contingit vera libertas. si philosophia est homini. igitur etc. Maior non quod libertas est nobilissima conditio quam natura humana desiderat et affectat. Minor propter eandem Seneca. qui postquam permisit propositionem istam. Philosophie seruias oportet. subiungit ut tibi contingat vera libertas. Et paucis interpositis dicit. hoc enim scilicet ipsius seruire philosophie: libertas est.

Probat secundo sic. Illi oportet seruire quod animi proficit. vitam disponit. actiones regit. agenda et omittenda demonstrat et sine quo nemo est securus. Philosophia est homini. igitur etc. Maior non. nam iste delectationes sunt de perfectione hominis. Minor declaratur per Seneca. xvi. epistola ad Lucillum loquens de philosophia dicit. Hec animam format et fabricat. vitam disponit: actiones regit. et omittenda demonstrat. sed det ad gubernandum errantia. fluctuantium dirigit cursu. si sine hac nemo est securus. Probat tertio sic. Illi est fruendum quod tradit cognitioni ultimi finis magni incrementum. philosophia est homini. igitur etc. Maior non quod cognitio ultimi finis ma-

gnū incrementū fert ad vitam ex. i. et h. Minor declarat. nam ultimus finis vite humane est beatitudo cuius cognitio est philosophia tradit. Dicit enim philosophia in. iij. de consolatione per. ij. quod beatitudo est statim omnium bonorum aggregatione perfectus. Et in eodem. iij. omnia philosophia in qua sit vera beatitudo et quod ad eam perueniat. Probat quarto. Illi oportet seruire quod facit hominem parere deo. philosophia est homini. igitur etc. Maior non propter se Minor propter per Seneca. xlix. epistola ad Lucillum qui dicit. Hoc enim mihi philosophia permittit ut me parum deo reddat. Probat quinto. Illi est fruendum quod est magistra omnium scientiarum. nutrit omnium virtutum. summum solatium lapsorum aiorum. quod est primum veri luminis et cuius exhortatio est recta sua auctoritate dignissima. philosophia est homini igitur etc. Maior non quod rationabiliter propter has delectationes laudabiles alicui fuerit. Minor declarat. Nam philosophia est magistra omnium virtutum ex. i. de consolatione. per. iij. ipsa est nutritrix omnium virtutum. ij. de consolatione. per. iij. ipsa est summum solatium lapsorum aiorum. de consolatione. per. i. ipsa est primum veri luminis. de consolatione. per. i. Et eius exhortatio est recta sui auctoritate dignissima. v. de consolatione. per. i. Sic ergo pariter propositio declarata qui dicit. Philosophie seruias oportet. Sed dices. Quid mihi prodest philosophia si fatum est? Quid mihi prodest philosophia si deus rector est? Quid mihi prodest philosophia si casus impar est? Ad hoc respondet Seneca. xiiij. epistola sua. Sive inexorabili lege fati nos stringat: sive deus arbiter vniuersarum cunctarum disponit. sive casus actiones humane sine ordine permiscet. adhuc philosophie insistendum est. Philosophia enim nos tueri habet. hec enim hortatur ut libenter deo placeamus: ut ipsi sequamur: ut continue fortune resistamus et ut casum feramus. Licet autem omnes homines natura scire desiderant. tamen pauci. de quibus dolor est. philosophie vacant. quod id contingit quod plures omnium missis delectationibus interioribus. ad delectationes refugunt corporales. Non tamen oportet delectationes corporales esse eligibiles interioribus delectationibus quia delectationes corporales impediunt a summo bono. interiores autem ad id promouent. In Boecio in tractatu de summo bono dicit. Dolere debet qui delectationibus sensibilibus detinetur. bona interiora omittendo. Nam delectationes bonis sensualibus: summa bona non attingunt. Quos homines sensuales Boecius quarto de consolatione. per. iij. comparat vesperilionibus dicens. Neque uult ei oculos suos tenebris assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere. similesque sunt ambibus qui intuitu noctis illuminat. dies excecatur. Et hi homines sensuales et vulgares non magnificet nomen philosophie sed magis blasphemant. nihilominus tamen ipsa philosophia in sua dignitate perseuerat teste Seneca. xiiij. epistola ad Lucillum. Nunquam inualecet ad tantum

De causa suscepti operis et causis huius libri

malicia neq; ad tantū excedit q̄ stutes vt nō nomē phie sacrum et venerabile pmaneat.

Sz dicēs. philosophari nō valeo qz paup sū. s; si diuitias habuero totū me phie dabo. et h̄ videt rōnabile. qz natura p se nō ē sufficiens ad speculandū. s; oportet cibū et potū et reliquā famulatū pexistere. Et p tāto sacerdotēs i egypto habitis necessarijs p̄t admirari ceperūt philosophari. **H**ec excusatio rōe pau pratis nō valz. **A**udi **Sen.** xvij. ep̄ ad **Lucil** liū q̄ dic̄. **N**ō est quo nos paup tas a phia reuocet. tolerāda enī est fames quā tolerauerūt qdā i obsidionib; et qd aliud erat p̄mū patie illoz qz in arbitriū nō cadere. s. inimicoz. qm̄ to magis est q̄ promittit̄ perpetua libertas. nullius homis timor et q̄ aim liberat a furoribus. multis enī ad philosophandū obstitit diuitie. **P**aup tas aut̄ expedita securā ē. si vis aio vacare paup sis oportz. aut paupi silis. qz nō p̄t studiu; salutare fieri sine cura fragilitatis. fragilitas at̄ ē volūtaria paup tas. **H**ec **Sen.** **V**erū est igif. ad philosophandū exigunt̄ necessaria. sed sufficiunt̄ hoi pauca. nō ei oportet futurū felicē deū terre et maris esse. quia natura paucis minimis qz p̄teta ē. ex secūdo de cōsolat. p̄sa quita. **P**roice q̄ oīa a te et ad philosophiā magno cursu. totisq; viribus at̄cede **H**ec **Sen.** xvij. ep̄ ad **Lucil** liū. **P**hie q̄ seruias oportet vt tibi p̄tingat vera libertas. vt tibi p̄tingat vera securitas. vt tibi innorescat felicitas. vt par deo fias. et p̄cipue vt i aduersitatibus et tribulatiōibus positus p̄ ipam verisime p̄soleris: exēplo **Boeci** quē phia in exiliū relegatū. ab oibus bonis pulsus. dignitatibus exenti. multis miserijs afflicti. dulcissime p̄solabat **De** cui; phie p̄solatōe agit in libro **Boeci** q̄ intitulat̄. **L**iber de p̄solatiōe phie. de q̄ ad p̄ns n̄ra est intentio. **H**ec sufficiant de introduciōe huius li. **S**ed anteq; ad l̄ras accedam; quib; sūt p̄mittēda. **P**rimū de causa suscepti opis. **S**ecūm de causis hui; li. **T**ertiu de titulo huius libri et expositiōe. **Q**uartū de cā intitulariōis p̄ntis li. **Q**uitū de generali sūma et snia huius li. **C**irca primū vis delictet circa cām suscepti opis q̄re **Boecius** hūc libru; p̄scripsit. est sciendū. q̄ **Boeci** vir eximius cōsul **Roman**. fide catholicus extitit q̄ disputās de fide catholica p̄tra duos hereticos scz p̄tra **Nestoriū** et **Euticē**. cū nullus esset q̄ eis resisteret. **Boecius** ipos i cōmuni p̄silio deuicit. sic p̄tz in li. suo de duab; naturis i christo. **T**pe vero **Theoderici** regis gothoz cū idē **Theodericus** tyrānidē suā p̄ **Rō** nos veller exercere et q̄libet bonos opprimē.

Boecius virtute dei armatus plus oib; alijs sibi restitit. et q̄s tyrānica rabies inuaserat **Boeci** amore iusticie exponēs se perculis ipsos liberauit. **V**idēs at̄ **Theodericus** rex gothoz solū ipm̄ **Boeciū** sibi resistentē. cogitabat q̄lter ipm̄ p̄deret. et cū iustā cām p̄tra eū nō inueniret. duas falsas cās cōfingit. **D**ixit enī **Boeciū** impediuisse quēdā delatorē sibi l̄raruz. q̄ cōtinebāt accusatiōe senatus **Rōnoz**. vt sic senatus redderet reus lese maiestatis. **H**anc cām tāgit **Boecius** p̄sol. iij. hui; primi dicēs **Delatorē** ne documeta referret quib; senatus maiestatis reū faceret impedisse criminamur **S**ecūdo accusabat **Boecius** q̄ q̄sdā l̄ras direxisset ad impatorē cōstantinopolitanuz p̄ q̄s restitueret libertatē pristinā ipis **Rōnis**. **H**anc cām tāgit **Boecius** eadē p̄sa sic dicēs. **H**az de cōpositis falso l̄ris quib; libertatē arguoz sperasse **Rōnā** qd attinet dicē. **H**is de causis **Boeci** p̄ viles p̄sonas et infames accusatus: indefensus reus est iudicatus. et a rege **Theoderico** papie in exiliū relegat;. **Boecius** at̄ in exilio positus p̄teritā p̄speritatē secū reputās et p̄ntem aduersitatē cōsiderās. ne aliquis hō in sili statu positus desperet sed vñ cōsolaret̄ h̄iet. philosophicā cōsolatiōem cōposuit p̄tra mutabilitatē fortune. **E**x quib; dicitis patz q̄ cā suscepti operis ē illa: q̄tinus **boecius** se in exiliū relegatū: ab oibus bonis depulsi. dignitatibus exenti. philosophice se tueret. volens cōsolari quēlibet hōiem in sili statu positū ne desperet sicut esse cōtuedū. **S**ecūdo videndū est de causis h; li. cuius cā efficiēs fuit **boecius** q̄ describens materiā hui; li. vt̄t taz p̄sa qz metro. imitat; **Marcianū** felicē capellā q̄ i describēdo nuptias **mercurij** et **philogit**: hoc stilo vsus est. de q̄ fit mētio in **Theodolo** vbi d̄ **Egregiaz** solobē cui p̄ **Stilbontis** amorē. **V**i super magna sociasti teste capella. **L**icet ille lib **boeci** multū excellat libru; **Martiani** tā nobilitate materiē qz p̄uilegio eloquētie. **boecius** enī nec **Tullio** i p̄sa. nec **Virgilio** i metro minor reputat̄ **U**tr̄ aut̄ **boeci** i hoc libro p̄sa in q̄ ponit rōnes ad cōsolandū **boeciū**. p̄bando q̄ nō sit dolendū de amissiōe rerū tpaliū. **U**tr̄ aut̄ metro delectabili vt dum audiat; meroz obliuioi tradat. **C**ausa materiā hui; li. est phica cōsolatio ordinata ad cōtemptū mūdanoz et ad appetitū sūme felicitatis. vel phica cōsolatio p̄suadēs neminē excoli in p̄speris. nec dep̄mi in aduersis. **V**el alif **C**ausa materialis siue s̄iectū huius li. ē stat; miserabil; **boeci** phica p̄solone sup̄ducta. **C**ā formalis ē stat; hui; li. cōsistit in eius diuisi.

De titulo. et generali sūma huius totius libri.

one de q̄ videbit post. **Cā** aut̄ formalis edān di est modus agendi boeciū. z est dialogus. i. sermo duoz. Introducit enī boeciū. i. hoc li. duas psonas. s. seipm suā miserā deplāget. z phiaz sibi cōdolentē. z ipz sup sua miseria cōsolantē. z hoc est rōnabile. **Nā** fm brm **Gre.** **Verus** ordo consolatiōis est vt cū volumus aliquē a merore suspēdere. p̄io studeamus luā eius cōcordare. **Vel** iō cā formalis ē dialogus. quia in q̄daz pte huius primi li. phia introducit fortunā ipz boeciū alloquentē. vbi incidit quedā figura tropi que vocatur ethopeia. de q̄ dic̄ grecim. **Ac** itroductit aliquos ethopeia loquentes. **Et** cū fortuna loquit̄ boeciū ipē. **Vel** pōt dici fm cōmunit̄ loquentes q̄ cā formalis tractādi est quituplex. diffinitina. diuisina. pbatina. im. pbatina. exēploz postina. sicut videbit̄ in libro. **Cā** finalis huius libri est. vt ipō cognito nosipos z q̄sber alios in aduersitatibus et tribulatiōe positos phica cōsolatiōe tueamur. z ne extollamur in p̄speris z deprimamur in aduersis **Tertio** vidēdū est de titulo h̄o libri. z de ei⁹ expositiōe. **Un̄** sciendū q̄ titulus fm Remigium sup Donato. ē clavis siue ingressus opis sequētis. **Sd̄** titulus a titan qd̄ est sol. sic ei sol illuminat mūdū sic titulus libz. **Et** p̄ponit̄ titulus libro ad cōmēdatiōem opis z ad laudē auctoris. **Est** h̄ titul⁹ p̄ntis li. itis. **Anicij** Manlij **Torquati** **Seuerini.** **Excōsulis.** **Patricij.** **Ordinarij** **Boeciū** viri illustris incipit liber d̄ cōsolatiōe phie **Sz** gr̄it̄ q̄re tot noia p̄ria ponunt̄ in titulo. **Dicit̄** aliqui q̄ forte cōsuetudo fuit Rōnorū vt sic noia ascriberēt suoz auoz z p̄decessorū. **Vel** alr̄ pōt dici q̄ plura noia ponunt̄ in titulo p̄pter honorē z laudem ipius boeciū quia fm **Sen.** in li. de clemētia ad **Neronē.** **Multa** cognōia honorī data sūt **Hic** ei vilis p̄sona n̄ vult noiri nisi vno noie. quia quāto plus noiat̄ tāto plus cognoscit̄. z tāto magis sordescit. **Sic** honesta p̄sona vult noiri pluribus noibus vt sic magis innoscescat z clarescat alijs sua fama. nā oē bonū in cōmune dedudū magis elucescit. **Exponit̄** at̄ iste titul⁹ sic **Boeciū** diā fuit **Aniciū** a quodā nobili Rōno sic diāto de cui⁹ genere ipē fuit. vel diāus **Aniciū** q̄ inuad̄. ab a qd̄ est sine z nicos victoria. nunq̄ enī **Boeciū** vinci potuit vt fleteret a iure ad iniusticiā. sicut ipē testat̄ in q̄tra pla huius primi li. dicēs **Nunq̄** a iure ad iniuriā me q̄q̄ detrahit. **Secūdo** boeciū diāus fuit. **Mālius.** qz de genere mālioz fuit qui erāt nobiles Rōni **Tertio** **Boeciū** diāus fuit **Torquatus** a q̄

dā nobili Rōno sic diāto qui cū singulare bel lū iniret cū quodā de gallia ipm duxit z torz quē in cello habentē sibi abstulit. cuius rōne diāus fuit torquatus. de cui⁹ genere fuit boeciū. **Quarto** boeciū diāus fuit **Seuerinus** a seueritate. **Seuerus** ei fuit: cū **Theoderico** regi gothoz se opposuit. vel diāus fuit **Seuerinus** q̄si sequēs veritatē. nunq̄ enī in iudicijs vl̄ amore vl̄ odio fleat̄ potuit a veritate. **Qui** to boeciū diāus fuit **Excōsul** q̄ vn⁹ ex plu libus Rōnoz. vel excōsul q̄si extra p̄sulum positus quē prius habuit. **Ex** consulares dicebant̄ qui iā deposuerant p̄sulatū. z licet ab honore p̄sularis cessarēt: tamē postea plus alijs in magna reuerentia hēbant. **Sexto** diāus fuit **Patricius** a nobilissimo Rōno sic diāto de cuius genē fuit boeciū. vl̄ alio mō patricij dicebant̄ nobiles romani qui p̄uidebāt reipublice sic p̄ filio qz noia scripta erant aureis lris. z iō dicebant̄ p̄res. de quoz numero fuit vnus: boeciū. p̄pter qd̄ diāus fuit patricius **Septimo** dicebat̄ **Ordinariū** qz rēpublicā ordinauit. vel alit̄ ordinarij dicebant̄ qui tante dignitatis erāt vt qlibet ordie digni essent z sic boeci⁹ fuit **Oratio** noie p̄rio diā⁹ fuit boeciū p̄ interpret̄ adiutor qz i necessitate paupibus subueniebat. **Quarto** vidēdū de cā intitulationis h̄o li. **Intitulat̄** iste liber de cōsolatiōe phica. **Sibi** sciendū. phica p̄solatio d̄ rōnatis demōstratio declarans de cuius amissōe nō est dolendū. z de cui⁹ possessiōe nō sit gaudēdū. z qz hoc p̄tractat̄ in p̄nti li. iō sic intitulat̄. **Quito** vidēdū ē de generali sūma huius totius li. **Ubi** sciendū q̄ boeci⁹ in hoc libro ont̄ bona tpalia esse trāstoria z nō p̄sistere totaliter in eis totalē verā felicitatē z p̄ p̄ns nō est dolēdū de eoz absentia. nec gaudēdū de eoz p̄ntia. z neminē deberē extolli i p̄speris nec dep̄mi in aduersis. **Unde** etiā in p̄nti li. quid sit sūmū bonū. vbi sit sitū. et quō ad ipm pueniat̄. **Etiā** ondif q̄ boni sp̄ sūt p̄tentēs. z mali sūt sp̄ impotētes. z q̄ bonis nū q̄ desunt sua p̄mia. malis nunq̄ sua supplicia. **Post** hoc ondif qd̄ sit dīna p̄uidētia. qd̄ casus. qd̄ fatū. qd̄ libez arbitriū. **Et** ponit̄ boeciū rōnes quibus p̄bat libez arbitriū nō posse stare cū p̄uidētia dīna z ponit̄ quorūdam falsaz solutionē z eā im. p̄bat. z postea ont̄ verā solutionē quā rōibus cōfirmat. **Ista** z alia plura pulcra determinātur in hoc libro sicut patebit̄ in sequentibus.